

ช่วงปลายฝนต้นหนาวอากาศดีแบบนี้ “พี่ม้ามังกร” ขอพาน้องๆ ไปรับลมทะเลฝั่งอ่าวไทย โดยทริปนี้ไปตามรอยเส้นทางท่องเที่ยวโครงการ สุดยอดชุมชนต้นแบบ “เที่ยวชุมชน ยลวิถี” ชุมชนคุณธรรมบ้านเก่าริมน้ำประแสศ. ปากน้ำประแส อ.แกลง จ.ระยอง ของ กระทรวงวัฒนธรรม ครับ

ประเดิมเอกอุทัยกันด้วยการสักการะ ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ พระบิดาแห่งกองทัพเรือไทย ริมปากแม่น้ำประแส ก่อน



นั่งรถมอเตอร์ไซด์ฟุ้งข้างไปยังวัดตะเคียนงาม ซึ่งภายในวัดมีต้นตะเคียนอายุมากกว่า 100 ปีที่ได้รับการประกาศเป็นรุกขมรดกของแผ่นดินซึ่งจดหมายเหตุเมืองจันทบูรบันทึกไว้ว่า “พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ได้มีรับสั่งให้นำไม้ตะเคียนจากปากน้ำประแสเพื่อไปทำเรือพระที่นั่งอนันตนาคราช และใน พ.ศ.2409 ชาวบ้านจึงได้ชวนกันสร้างศาสนสถานขึ้นและใช้ชื่อว่า “วัดตะเคียนงาม” จนถึงปัจจุบัน”



หลังจากไหว้พระขอพรกันแล้ว ก็เดินทางต่อไปที่ตลาดบ้านเก่าริมน้ำประแสถนนเส้นยาวกว่า 1 กิโลเมตร ที่ขนานไปด้วยบ้านไม้โบราณที่ชาวบ้านได้อนุรักษ์เอาไว้มาถึงที่นี่แล้วน้องๆจะได้สัมผัสวิถีชีวิตผู้คน เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของบ้านพิพิธ และแบบแห่งเสียมไม้ย่าง ถัดมาปากน้ำประแส



พร้อมจับจ่ายซื้อของอัตลักษณ์ท้องถิ่นนานาชนิดที่ชาวบ้านเปิดบ้านแปลงเป็นร้านขายของ มีอาหารคาวหวานครบเครื่องที่ขึ้นชื่อ อาทิ ก๋วยเตี๋ยวผัดเปรี้ยวหวาน ยำปลาฮือแซ่ผัดไทยปูแจลงอน ผัดหมี่โบราณ ทอดมันเนื้อปลา และสารพัดของทะเลทั้งแบบสดและแบบแห้งเสียมไม้ย่าง



ส่วนร้านของหวานก็มีทั้งข้าวเหนียวมะม่วงถั่วดำ ต้มน้ำตาล เต้าส่วน ขนมหอค ขนมหะกลา ฯลฯ ให้ได้ลิ้มรสชิม ฟินๆกันไป ส่วน

ของฝากของที่ระลึกก็มีให้ซื้อกลับบ้านมากมาย จำลองการวางไข่ของเต่าทะเลและโครงกระดูก โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย (CPOT) ของโลมาให้ได้ศึกษากันด้วย

อาทิอาหารทะเลแปรรูปกะปิเคียวหวาน น้ำปลา จากนั้นเราก็ไปดูเต่าทะเลตัวเป็นๆ ที่ บ้าน สมุนไพรชาไบขลุ้ หมอนรูปสัตว์ทะเล ที่ โรงเพาะเลี้ยงเต่าทะเล มีให้ชมตั้งแต่ พวงกุญแจกระเป๋าผ้า เป็นต้นและหากใครอยาก บ่ออนุบาลลูกเต่าทะเลที่ค่อยๆคลานดุ๊กดิ๊กๆ พักค้ำคืนก็มีโฮมสเตย์เก็บบริการ ด้วยครับ



ออกจากตลาดบ้านเก่าริมน้ำประแส ไปถึงบ่อเต่าวัยเจริญพันธุ์ เต่าพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ เรานั่งเรือล่องไปสุดลมหายใจให้เต็มปอดไปเที่ยว ตัวใหญ่ๆ หลายขนาด อายุหลายสิบปี รับรอง เชิงอนุรักษ์กันที่ เกาะมันใน เกาะแห่งการ เรียนรู้และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง ถึงความสนุกสนานและตื่นตาตื่นใจครับ.

ตะวันออก ในพื้นที่แห่งนี้เป็น สถานที่ดำเนิน โครงการ การอนุรักษ์ พันธุ์เต่าทะเล ในพระราชดำริ ของสมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มี พิพิธภัณฑเต่าทะเล ซึ่ง ด้านในเป็นนิทรรศการ รวมเรื่องราวของเต่าทะเล ทั้งเต่าตนุ เต่ามะเฟือง เต่ากระ เต่าหญ้า ทั้งมีการ



เปิดตัวอย่างเป็นทางการไปแล้วสำหรับการจัดงาน โครงการการแสดงศิลปกรรมนานาชาติ Thailand Biennale, Korat 2021 ที่จัดขึ้นภายใต้แนวคิด "Butterflies Frolicking on the mud"

ใช้ชื่อภาษาไทย "เซ็งสิน ถิ่นย่าโม" ที่ จ.นครราชสีมา ระหว่างวันที่ 18 ธ.ค.64 ถึง 31 มี.ค.65 "ที่ทิ้งห้อย" มีโอกาสพบ ผศ.บุญเสริม เปรมธาดา ศิลปินศิลปาธร หนึ่งในผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมในงานนี้ที่มีชื่อว่า Rice Tower โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากขี้ข้าวเก่า ตัวแทนของพื้นที่อันเป็นแหล่งทุนทางการเกษตรตามวิถีชีวิตของชาวนาในภาคอีสาน โดยได้นำมาปรับโครงสร้างใหม่ให้เป็นอาคารไม้ทรงสูง 9 เมตร ตัวอาคารตีระแนงไม้เป็นช่องๆ ให้แสงลอดผ่านได้ ส่วนด้านบนเปิดโล่งไม่มีหลังคา ขณะที่ด้านนอกอาคารมีบันไดขนาดยาว 6 อันที่มีความสูงลดหลั่นกันพาดไปยังตัวอาคาร



ซึ่งผู้ชมสามารถขึ้นไปบนบันไดและโผล่หน้าลอดเข้าไปทางหน้าต่างเพื่อชมด้านในของอาคารได้

Rice tower เป็นเครื่องเตือนใจถึงพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยที่ผูกพันกับธรรมชาติ อีกทั้งสะท้อนถึงความเห็นอกเห็นใจระหว่างมนุษย์และสัตว์ สถานที่นี้จึงเป็นที่นัดพบระหว่างคนกับสัตว์ ซึ่งคนสามารถเดินเข้าไปด้านในเพื่อโปรยอาหารแก่สัตว์เล็กๆ ได้ทั้งนกและไก่ หรือส่งในช่องต่างๆ ของอาคาร สัตว์เหล่านี้ก็สามารถเข้ามากินได้อย่างมีความสุข ผลงานชิ้นนี้ติดตั้งไว้ในสวนสัตว์นครราชสีมาต่างๆ ที่ไปเที่ยว จ.นครราชสีมา ก็แวะเวียนไปชมกันได้เลยจ้า.

ทองบางสะพาน ทองคำบริสุทธิ์ล้ำค่า หาได้ยาก

๑ สถาบันบ้านเรา

ปารีชาติ ประคองจิตร

“ทองคำ” โลหะธาตุล้ำค่าที่ใครๆ ต่างก็ปรารถนา ในเมืองไทยเรามีแหล่งแร่ทองคำซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี

อยู่ ๓ แหล่ง คือแหล่งแร่ทองคำบึงทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี แหล่งแร่ทองคำสุคริบน จังหวัดนครราชสีมา และแหล่งแร่ทองคำบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และที่แหล่งแร่ทองคำบางสะพานนี้เอง ที่จัดว่าเป็นแหล่งแร่ทองคำที่ดีที่สุดในเมืองไทย และเป็นทองคำเนื้อดีที่สุดในโลกก็ว่าได้ เพราะจัดเป็นแหล่งทองคำบริสุทธิ์ที่เรียกว่า ทองนพคุณ หรือทองเนื้อเก้า สามารถร่อนหาแร่ทองคำได้โดยไม่ต้องถลุง เนื้อทองมีสีเหลืองสุกปลั่ง และเนื้ออ่อน เป็นทองร้อยเปอร์เซ็นต์

ทองนพคุณหรือทองเนื้อเก้านี้ มีปรากฏอยู่ในหนังสือประชุมประกาศของรัชกาลที่ ๔ ที่กล่าวเอาไว้ว่า ทองคำที่ซื้อขายกันนั้น เรียกตามเนื้อและตามราคา เช่นทองหนักบาทหนึ่งเป็นเงิน ๔ บาท เรียกว่าเนื้อสี่ ทองหนักบาทหนึ่งเป็นเงิน ๕ บาท เรียกว่าเนื้อห้า ทองหนักบาทหนึ่งเป็นเงิน ๖ บาท เรียกว่าเนื้อหก ทองหนักบาทหนึ่งเป็นเงิน ๗ บาท เรียกว่าเนื้อเจ็ด ทองหนักบาทหนึ่งเป็นเงิน ๘ บาท เรียกว่าเนื้อแปด ทองหนักบาทหนึ่งเป็นเงิน ๘ บาทสองสลึง เรียกว่าทองเนื้อแปด ๒ ขา ทองหนักบาทหนึ่งเป็นเงิน ๙ บาท เรียกว่าทองเนื้อเก้า หรือทองนพคุณแก่น้ำ เรียกสั้นๆ ว่า ทองนพคุณ ทองธรรมชาติ ทองเนื้อแท้ หรือทองชมพูนุท ก็เรียก

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) โปรดเกล้าฯ ให้นำทองบางสะพานมาเป็นของที่ระลึกพระราชทานแก่พระราชอาคันตุกะ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ผู้รับสนองพระเดชพระคุณอย่างใกล้ชิด ดังคราวเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสุริยุปราคาที่ตำบลห้วยท้อในปี พ.ศ.๒๔๑๑ ได้พระราชทานทองคำบางสะพานแก่บรรดานักปราชญ์ฝรั่งเศส เจ้าเมืองสิงคโปร์ และออฟฟิศเซอร์ที่ขึ้นมาเฝ้าฯ บนพลับพลาที่ประทับทุกนาย

ทองบางสะพานหรือทองบางสะพานนั้นแต่โบราณนานมา มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวเอาไว้ว่าในปี พ.ศ.๒๒๘๔ ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เจ้าเมืองกุยได้ทองคำที่ร่อนหาได้ในพื้นที่หนัก ๓ ตำลึง นำไปถวายแด่สมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ หลังจากนั้นพระองค์จึงเกณฑ์ไพร่พลจำนวน ๒,๐๐๐ คน ไปร่อนทองที่บางสะพานเป็นเวลาพิเศษ จนถึง พ.ศ. ๒๒๙๑ ได้ทองคำ ๙๐ ชั่งเศษ เป็นน้ำหนัก ๕๔ กิโลกรัม หรือคิดเป็นน้ำหนัก ๓,๖๐๐ บาท จึงโปรดให้ผู้รั้งเมืองกุยเป็นพระกุยบุรี และโปรดให้นำทองที่ร่อนได้ทั้งหมดไปหุ้มยอดพระมณฑป รอยพระพุทธรูปพระละมุนรี แต่มาเสียดายที่เมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ.๒๓๑๐ ยอดพระมณฑปถูกพวกโจรจีนเผาหลอมเอาทองไปเสียสิ้น

ในวรรณคดีไทยหลายเรื่องยังมีกล่าวถึงทองบางสะพานอยู่ด้วย เช่น เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนแผนทำดาบฟ้าฟื้น กล่าวไว้ว่า “เอาไม้สรรพยามทำฝัก ประสมผงลวงรักให้ผิวพอง กาบหุ้มตันปลายลายจำลอง ทำด้วยทองถ้วนบาทชาติบางตะพาน” และในตอนนางวันทองเตรียมเก็บข้าวของให้แก่พลาญมาออกจากบ้าน เพื่อหนีภัยจากขุนช้างว่า “จึงเก็บได้ใส่ขนมกับลัมลัม ทั้งแถมจันอับลูกพลับหวานแหวนราคาห้าชั่งทองบางตะพาน ล้วนต้องการเก็บใส่ในไถน้อย”

ส่วนในนิราศกลาง ของนายมี (หมื่นพรหมสมพัตร) กล่าวเอาไว้ว่า “กระทั่งถึงบางตะพานสถานที่ มีทองดีแต่โบราณนานหนักหนา บังเกิดกับกายสิทธิ์อิศรา ไม่มีราศีแกมแอร่มเรื่อง เนื่องรัชชัตริย์ขัดแท้ไม่แปรธาตุ ธรรมชาติลูกโลวไลเหลืออง ชาติประหังหุงชาติบาทละเพียง ถึงรุ่งเรื่องก็ยงเยาเบาราคา บางตะพานผุดผ่องไม่ต้องหุง ราคาสูงสมศรีดีหนักหนา พ้อยากได้เนื้อทองให้น้องทา แต่วาสนายังไม่เทียมต้องเจียมใจ”

สำหรับอำเภอบางสะพาน เดิมชื่อ เมืองกำเนิดนพคุณ ตัวเมืองตั้งอยู่ที่ท่ามะนาว ฝั่งขวาของลำน้ำแม่รำพึง ที่บางสะพานนี้เคยมีผู้ร่อนทองได้ทองเม็ดหลากหลายขนาดต่างๆ กัน ทั้งเม็ดเล็กเม็ดใหญ่ และเป็นผงทอง มีทั้งที่เป็นทองก้อน และที่ติดอยู่กับเนื้อหิน ส่วนลักษณะเป็นก้อนทองที่เรียกกันว่า nugget (ทองที่ขุดได้โดยไม่ต้องถลุง) คือขุดได้เป็นเม็ดทอง หรือทองก้อน และเคยมีขุดพบทั้งขนาดหนัก ๑ บาทบ้าง ๒ บาทบ้าง จนถึงก้อนหนัก ๕ บาท-๑๐ บาทก็เคยมี

แหล่งแร่ทองคำที่พบโดยมากอยู่ที่ตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน โดยเฉพาะที่บ้านปาร์อน หมู่ที่ ๖ อยู่ห่างจากอำเภอบางสะพานประมาณ ๑๖ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากถนนเพชรเกษมประมาณ ๔ กิโลเมตร จัดว่าเป็นแหล่งแร่ทองคำที่สมบูรณ์มาับแต่อดีต โดยเฉพาะแหล่งที่มีการขุดทองกันมากที่สุดอยู่ที่บริเวณห้วยจิ้งห้น ถือกันว่ามีเวลาการเดินทางเท้าของภิกษุ คือถ้าพระภิกษุเดินทางจากหมู่บ้านเวลาตุ๋ ไปถึงคลองนี้ก็เป็นเวลาที่ภิกษุฉันอาหารพอดี และห้วยจิ้งห้นนั้นอยู่ห่างจากหมู่บ้านปาร์อนประมาณ ๗๕๐-๒,๐๐๐ เมตร

จากข้อมูลในหนังสืออนุสรณ์งานฉลองนิคมกิจศพ นายประจบประจวบเหมาะ เรื่องทองบางสะพาน ได้เขียนเล่าเกี่ยวกับการสำรวจทองคำของคณะสำรวจทองคำในปี พ.ศ.๒๔๙๓ ทำให้มีการสันนิษฐานเอาไว้ว่า “แร่ทองคำได้สะสมกันเป็นลานแร่อยู่ในเขตหมู่บ้านปาร์อน

บริเวณห้วยจ้งหัน และสองฝั่งคลองทอง น่าจะมีการขุดร่อนกันมาไม่ต่ำกว่า ๒๐๐ ปีมาแล้ว หรือว่านั่นมาก... หลุมแร่เก่าแก่แต่ครั้งกระโน้นอยู่เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นเป็นพยานเป็นหมื่นหลุมตลอดสองฟากฝั่งคลอง”

“การทำแร่ทองคำตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษนั้น ใช้แบบเหมืองขุดเหมืองหาขนาดเล็กๆ และใช้วิธีคว่ำร่อนง่ายๆ แบบชาวบ้าน การแยกแร่ แรกๆ ใช้การสาตดินปนแร่ลงบนกระสอบ แล้วค่อยๆ เก็บทองที่ติดบนกระสอบนั้น อีกวิธีหนึ่งก็คือการแยกแร่ด้วยเสียงไม้ หรือที่เรียกว่า การร่อนทองนั่นเอง” อุปรกรณ์ที่ใช้ในการร่อนทอง เช่น กระบอง แผลง ซ้อน เสียง เป็นต้น โดยชาวบ้านจะใช้เสียง ที่มีลักษณะคล้ายกระทะ หรือหมวกเวียดนาม นิยมทำจากไม้มุงคล เช่น ไม้ไผ่ดำ ไม้ขนุน ไม้ทองหลาง ไม้มะค่า โดยนำเสียงมาใส่ดิน แล้วนำไปขยำกับน้ำจนเป็นโคลน แล้วเอียงเสียงกับน้ำปล่อยให้สายน้ำในคลองพัดโคลนให้หมุนวนออกจากเสียงไป คงเหลือแต่สินแร่ทองที่มีน้ำหนักนอนอยู่ที่ก้นเสียง

ปัจจุบันแม้ว่าทองคำมีจำนวนลดน้อยลง แต่ก็ยังมีผู้คนมาร่อนหาทองกันอยู่ไม่ขาดสาย และมีชาวบ้านทำอาชีพร่อนทองก็ยังมีอยู่ บริเวณที่มีการขุดทองกันนั้น มักมีชื่อว่าเนินน้ำหน้า ที่เป็นแหล่งแร่ทองคำนี้มี ๓๓ เนิน เช่น เนินม้า ในอดีตเป็นเนินที่นักเดินทางที่มาขุดทองมักผูกพักร่มไว้ที่นี่ เนินไก่เขี่ย ที่เนินนี้เป็นแหล่งที่มีแร่ทองอยู่ตื้นๆ เพียงแค่ไก่เขี่ยก็พบก้อนทองได้แล้ว เนินยายบี ที่แหล่งนี้มีแร่ทองปนอยู่ในดินที่เหนียวมาก จนต้องนำดินที่ขุดได้ไปแช่น้ำให้อ่อนตัวแล้วอาศัยผู้เฒ่าที่อยู่เฝ้าบ้านขุดดินให้แหลกเพื่อหาเนื้อทอง เนินทองลูก เนินส้มป่อย เนินสวนกล้วย เนินห้าม เนินสามซังหรือเนินสามชั้น เนินปรางหรือเนินมะปราง เนินหินแก้ว เนินไทร เนินหว่า เนินห้วยตะแบก เนินฝุ่น เนินปอ เนินมะขามป้อม ฯลฯ บริเวณชั้นดินที่พบทองแบ่งออกเป็นชั้นต่างๆ ได้แก่ ชั้นเปลือกดิน ความลึก ๒ เมตร ดินกรวดหนู ความลึก ๑.๕ เมตร ดินกะละ ความลึก ๕๐ เซนติเมตร ดินติดดาน ลึก ๑๕ เซนติเมตร และชั้นดินดาน

ทองที่คุณสามารถปกป้องคุ้มครองจากอันตรายและนำโชคได้ จึงนิยมนำมาใส่ห้วงคล้องคอ หรือนำมาติดที่หัวแหวน ติดพระ ประดับพระเพื่อเพิ่มความขลัง ทุกวันนี้มีกลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรับซื้อทองบางสะพานที่ชาวบ้านร่อนได้ในคลองทอง ที่ตำบลร่อนทอง แล้วนำมาทำเป็นล็อกเกตขนาดกะทัดรัดที่บรรจุทองบางสะพานไว้ภายใน เอาไว้จำหน่าย โดยเชื่อกันว่ามีพุทธคุณช่วยให้แคล้วคลาดปลอดภัย ช่วยปกป้องจากสิ่งไม่ดี หรือภูตผีปีศาจได้ ปัจจุบันเป็นที่นิยมถึงกับต้องมีการสั่งจองกันล่วงหน้า เพราะเป็นของหายาก ทั้งนี้จะมีการออกใบรับประกันจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนว่า เนื้อทองในล็อกเกตเป็นทองบางสะพานแท้ ที่ได้จากการร่อนในคลองทอง ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นจริง

**ขอขอบคุณข้อมูลจาก อักษรานุกรม ประวัติศาสตร์ไทย
หัวข้อ ทองบางสะพาน กรมศิลปากรจัดพิมพ์ เว็บไซต์องค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง สารานุกรมวิกิพีเดียเสรี.**

ซอกแซกงานศิลป์

กลับมาอีกครั้งพร้อมความเคลื่อนไหวในแวดวงศิลปวัฒนธรรม ... นิทรรศการภาพวาด ศิลปกรรมเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ครั้งที่ 24 “สานศิลป์ สีสัน ปันบุญ สมทบทุนช่วยกาชาด” โดยกลุ่มศิลปินอิสระ’96 นำผลงานภาพวาด อาทิ ภาพเหมือนบุคคล ดอกไม้ วิถีชีวิต ฯลฯ หลากหลายเทคนิคจัดแสดงถึง 15 กุมภาพันธ์ 2565 ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ



นิทรรศการห้วยแหวก แดกประเด็นคนเล่นหอย โดยสถาบันพิพิธภัณฑการเรือนรู้แห่งชาติ (มิวเซียมสยาม) ชวนเรียนสังคมผ่านเรื่องราวของหอยและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับหอย นิทรรศการบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน พาสัมผัสประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑที่สอดแทรกสาระความรู้ ไปพร้อมกับความสนุก และกิจกรรมในรูปแบบ PLAY + LEARN จัดแสดงต่อเนื่องถึง 27 กุมภาพันธ์ 2565 ณ มิวเซียมสยาม MRT สนามไชย ทางออก 1

ปิดท้ายที่ นิทรรศการ “100 ปี ส. อาสนจินดา ราชสีห์แห่งวงการบันเทิงไทย” ในวาระครบรอบ 100 ปีแห่งชาติกาล หอภาพยนตร์ จัดนิทรรศการพร้อมฉายภาพยนตร์ผลงาน ส. อาสนจินดาที่ร่วมแสดงเป็นผู้กำกับหรือผู้สร้าง ชมเส้นทางบนจอเงินนับแต่ช่วงแรกถึงภาพยนตร์เรื่องสุดท้าย นิทรรศการแสดงถึง 16 มกราคม 2565 ณ โถงชั้น 5 อาคารสรรพศาสตร์ศุภกิจ รายละเอียดเพิ่มเติมที่เว็บไซต์หอภาพยนตร์.

'ล้านนามหาปกรณัม' ภูมิรู้ใหม่อภิวนบุรี-ศรีทริภุชชัย

19

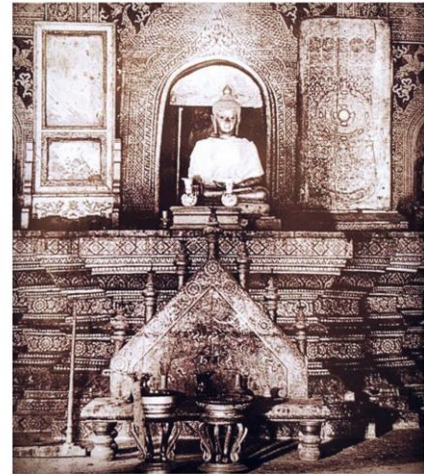
'ล้านนามหาปกรณัม' ภูมิรู้ใหม่อภิวนบุรี-ศรีทริภุชชัย



พระเจ้าแก้วตืดวัดสวนดอก



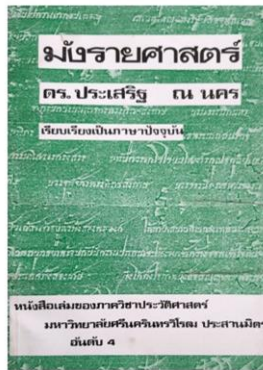
พระเจ้าช้างคัม วัดศรีเกิด



พระสิงห์ เชียงใหม่



งานวิจัยล้านนามหาปกรณัม



มังรายศาสตร์



จารึกรามพล



ผังเมืองเชียงใหม่



โดย : พลาดิศัย สิทธิฉัตรกิจ

Paladisai@siamrecorder.com

เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายนที่ผ่านมา ได้ตามรอยสยามไปถึงเรื่อง “ล้านนามหาปกรณัม: มรดกความทรงจำแห่งอภิวนบุรี-ศรีทริภุชชัย” ด้วยเป็นผลงานความรู้ใหม่ในเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของอาณาจักรล้านนา สมัยราชวงศ์มังราย ที่ไม่ปรากฏในหนังสืออื่น โดยเน้นอภิวนบุรี-นครเชียงใหม่และศรีทริภุชชัย-

แนวหน้า

Naew Na
Circulation: 900,000
Ad Rate: 1,250

Section: สุดสัปดาห์/-

วันที่: อาทิตย์ 21 พฤศจิกายน 2564

ปีที่: 42

ฉบับที่: 14816

หน้า: 13(บนขวา), 19

Col.Inch: 106.45 Ad Value: 133,062.50

PRValue (x3): 399,187.50

ศิลปิน: สีสี่

คอลัมน์: ภูมิบ้าน ภูมิบ้าน: 'ล้านนามหาปกรณัม' ภูมิรัฐใหม่อภิชนบุรี-ศรีทริภุญชัย



พระยามังรายหลวง



หนงจ้อเกา หรือขุนเจือง



เมืองลำพูน



ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร

ลำพูน เพื่อเป็นฐานวิชาการใช้เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมอันเป็นวิถีการศึกษาประวัติศาสตร์จากหลักฐานและเรียนรู้จากการสำรวจข้อมูล-เอกสารจริง จากสถานที่หรือสิ่งที่ยังเหลือร่องรอยอยู่ โดยเฉพาะเอกสารชิ้นต้นของราชสำนักหยวนและราชสำนักหมิงนั้นได้ช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของจีนกับโยนรัฐ-เชียงราย (ปาไปสัฟุ) และเชียงใหม่ (ปาไปต้าเตียน) โดย **ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร** นักอักษรศาสตร์เมธีอาวุโสและคณะได้มีผลงานทางวิชาการมาอย่างต่อเนื่องจากการสำรวจเชียงใหม่และประเพณี มาถึงเรื่องสุโขทัยคดี และล้านนามหาปกรณัม

ด้วยเหตุที่การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาส่วนมากมักมองข้ามเรื่องอาณาจักรล้านนา มักไปสนใจแต่เรื่องเมืองสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา มากกว่า ทั้งๆ ที่อาณาจักรล้านนาที่ขอบมองผ่านนั้นมีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล

และข้อมูลสำคัญอยู่มากมาย กล่าวคือด้านทิศตะวันตกนั้นมีอาณาเขตถึงแม่น้ำสาละวิน ซึ่งมีชนชาวกะเหรี่ยง ไทยใหญ่ส่งบรรณาการมาถึงเชียงใหม่ วนด้านทิศเหนือนั้น อาณาจักรล้านนาก็เชื่อมต่อขึ้นไปถึงเมืองเชียงรุ่ง ด้วยความเป็นนักวิชาการของ **ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร** ผู้ไล่ใจต่อหลักฐานต่างๆ โดยเฉพาะจารึก เอกสารจากต่างชาติ จึงมีการถ่ายทอดข้อมูลใหม่ในโครงการ สุโขทัยคดี และล้านนามหาปกรณัมขึ้น โดยมีการบรรยายเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันหลายครั้งจนถอดบทเรียนจากการศึกษาข้อมูลและแก้ไขความให้สมจริงกับหลักฐานที่สืบค้นใหม่ ให้เป็นคำตอบทางประวัติศาสตร์มากกว่าความเชื่อจากตำนานนิทาน เรื่องเล่าซ้ำๆ มากขึ้น..ดังปรากฏว่าเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗-๙ นั้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ได้ให้ความสำคัญกับดินแดนล้านนาโดยเสด็จประพาสเมืองเชียงใหม่ ซึ่งขณะนั้นยังไม่เป็นประเทศราชของสยาม

แนวหน้า

Naew Na
Circulation: 900,000
Ad Rate: 1,250

Section: สุดสัปดาห์/-

วันที่: อาทิตย์ 21 พฤศจิกายน 2564

ปีที่: 42

ฉบับที่: 14816

หน้า: 13(บนขวา), 19

Col.Inch: 106.45 Ad Value: 133,062.50

PRValue (x3): 399,187.50

ศิลปิน: สีสี่

คอลัมน์: ภูมิบ้าน ภูมิบ้าน: 'ล้านนามหาปกรณัม' ภูมิรัฐใหม่อภิณหบุรี-ศรีศรีภุญชัย

ต่อเมื่อมีการศึกษาจากหลักฐานและอ่านความในจารึกก็พบว่า อาณาจักรล้านนานั้นมีเมืองศรีภุญชัย เป็นเมืองเก่าแก่คู่กันเมืองเชียงใหม่ และศาสนสถานของเชียงใหม่ คือพระธาตุดอยสุเทพ และวัดเจดีย์หลวง ที่สร้างสมัยพระเจ้าแสนเมืองมานั้น เมื่อเทียบกับเมืองศรีภุญชัยแล้วมีเวลาแตกต่างกันมากกว่า ๑,๐๐๐ ปี โดยมีพียงครีผู้เป็นอาณาจักรมอญ เมืองเชียงรายนั้นเรียกว่าโยนรัฐ ครั้นนั้นพระยามังรายได้รวมสองรัฐนี้เป็นอาณาจักรใหม่ มีเมืองเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางอาณาจักร แต่ให้ศรีภุญชัยหรือลำพูนเป็นศูนย์กลางทางพุทธจักร ซึ่งมีความสำคัญมาจนถึงรัชกาลที่ ๕ ด้วยยังพบร่องรอยในอดีตว่ามีกำแพงเมืองที่ใหญ่มาก

จากงานเขียนของ เลอแพต เดอ ฟอง ตาติน ชาวฝรั่งเศสได้กล่าวถึง ชาวป่าไปแห่งล้านนา จึงแสดงว่ายังมีเอกสารจีนเกี่ยวกับเชียงใหม่ให้ศึกษาสืบค้นอีก ครั้นนั้น ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร และคณะได้ใช้เวลาติดต่อกับส่วนงานด้านประวัติศาสตร์ที่ยูนนานของจีน ได้นำผลงานนั้นมาแปลและมีหนังสืออีกหลายเรื่องให้สืบค้นเรื่องราวมาเผยแพร่ เช่น โคลงเมืองป่า : โคลงนิราศศรีภุญชัย หรือ รุธิราชรำพัน แม้ไม่ได้บอกผู้แต่งปีแต่ง ก็นับว่าเป็นวรรณกรรมที่เก่กว่าผลงานของ เช็คสเปียร์ เป็นวรรณกรรมชั้นยอดที่ดีกว่าลิลิตพระลอ เรื่องนี้เป็นโคลงบันทึการเดินทางจากตะวันออกของวัดพระสิงห์ลงไปได้ ผ่านวัดกว่า ๓๐ แห่ง โดยแสดงตำแหน่งวัดที่มีอยู่กว่า ๕๐๐ ปีมาแล้ว เป็นผลงานที่นำมาตีความและชำระกันใหม่

สันนิษฐานว่า มหาราชเมืองแก้ว น่าจะเป็นผู้แต่งด้วยมีการใช้คำภาษาบาลีที่มีมาตรฐานสูงมาก ขณะนั้นคัมภีร์บาฬีของเชียงใหม่ได้มีอิทธิพลต่อการศึกษาระดับภาษาบาลีของพม่ามาก ซึ่งมีเรื่อง

ชินกาลมาลีวงศ์ หรือ ชินกาลมาลีปกรณ์ แต่งโดยพระรัตนปัญญาเถระ เมื่อ พ.ศ. ๑๕๑๗ และในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ หรือ ตำนาน ๑๕ ราชวงศ์ นั้นพบว่า พระยามังรายหลวง ได้เสด็จจากเชียงแสนมาตั้งเมืองเชียงราย แล้วทำสงครามขยายอิทธิพล มีราชวงศ์กษัตริย์ ต่างก็มีความไม่แตกต่างกัน แม้จะกล่าวถึงหนังสือเก่า ก็มีเรื่องเล่าคล้ายกับ ขุนเจือง ในตำนาน ผลงานวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นมิติใหม่ของวงการศึกษาระดับประวัติศาสตร์ที่ถูกทาง หากจะไม่ใส่ใจเสียเลยก็คงไม่ได้แล้ว ผู้สนใจเรื่องล้านนามหาปกรณัม รับผิดชอบคุณมานุษยวิทยา สิรินคร เป็นเบื้องต้น ด้วยพิมพ์จำนวนจำกัดเฉพาะผู้สนใจใฝ่รู้โดยตรงเท่านั้น